

Vastaukset lausuntopyyntöön hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

- kunta
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi
Nurmijärven kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Viranomaisille: Lausunтовastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä
Nurmijärven kunnanvaltuusto 23.9.2020

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaus:

Järjestämävastuun siirtäminen yksittäistä kuntaa suuremmille alueille on tarkoituksenmukaista. Esitys toteutuessaan mahdollistaa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista ja saatavuuden yhdenvertaisuuden parantamista.

Uudellamaalla on kannatettu laajasti kuntapohjaisen ratkaisun kehittämistä. Ehdotettu Uudenmaan erillISRatkaisu on kannatettava tilanteessa, jossa valtakunnallinen ratkaisu pohjautuu sote-järjestämävastuun siirtoon kuntia suuremmille alueille. Esitetty ratkaisu huomioi Uudenmaan maakunnan sekä kuntien ja kaupunkien erityispiirteet paremmin kuin vaihtoehto, jossa Uusimaa muodostaisi yhden itsehallinnollisen sote-maakunnan. Tämä tukee esitetyn sote-uudistuksen tavoitteita.

Haasteena on esitetty sote-maakuntien rahoitusratkaisu, joka aiheuttaa merkittäviä taloudellisia haasteita Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymässä. Suurin osa eli noin 80 prosenttia yleiskatteisesta rahoituksesta määräytyisi ehdotuksen mukaan sairastavuuteen ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuvan sote-palvelukertoimen perusteella. Rahoituksen määräytymiskriteereissä tulee painottaa nykyistä enemmän alueitten asukasmäärää, ikärakennetta ja paljon palveluita tarvitsevien määrää. Esityksen mukaan sote-maakuntien rahoituksessa huomioidaan vuosittain etukäteen edellä mainittu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu 80 prosenttisesti, ja sen lisäksi kustannustason nousu sekä sote-maakuntien mahdolliset uudet tehtävät. Rahoitus tarkistetaan koko maan tasolla jälkikäteen vastaamaan toteutuneita sote-kustannuksia. Sote-maakunnille rahoitus kuitenkin kohdistuisi laskennallisena rahoituksena eikä tarkistuksessa arvioitaisi laskennallisen rahoituksen riittävyyttä yksittäisen sote-maakunnan tehtävien hoitamiseen. Toteutuneet kustannukset tulisi huomioida maakuntakohtaisesti, jotta turvataan sote-palvelujen tarpeenmukainen rahoitus toteutuneisiin kustannuksiin perustuen.

Esitetty rahoitusmalli tarkoittaa käytännössä merkittävää menojen leikkaustarvetta Keski-Uudellamaalla ja edellyttää palvelujen muutoksia sen kautta.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Vastaus:

Esitys mahdollistaa yllä mainitut hyödyt.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaus:

Demokratia toteutuu Uudenmaan erillisratkaisun myötä paremmin kuin yhden Uudenmaan maakunnan mallissa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Työterveyshuollon osuutta tai asemaa ei ole laissa määritelty tai mainittu.

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Valtionohjaus olisi varsin voimakasta, myös maakunnan operatiivista toimintaa koskevissa kysymyksissä, mikä ei ole uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua. Vahva valtionohjaus on ristiriidassa maakunnan vahvaa järjestämisvastuuta korostavan tavoitteen kanssa.

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Päätöksenteko olisi rajoitetumpaa ja jäykempää kuin nykyisin. Säädös kaventaisi sote-maakunnan itsehallintoa ja on ristiriidassa maakunnan vahvan järjestämistavoitteen kanssa. Säädöksen myötä maakuntien ja HUS-maakuntayhtymän pitkän tähtäimen investointisuunnittelun mahdollisuudet kaventuisivat.

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaus:

Uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on kriittistä, että uudistuksessa mahdollistetaan tiedon integraatio ja tiedolla johtaminen lainsäädännön muutoksilla, jotta integraatiohyödyt ja kustannustehokkuus voidaan toteuttaa.

Mikäli sote-maakunnalla on toimintansa käynnistämisen yhteydessä käytössä useampi asiakas- ja potilastietojärjestelmä (tai maakuntaan on siirtymässä useampi asiakas- ja potilastietojärjestelmä), voi se valita käyttöönsä yhden asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintalaista (1397/2016) riippumatta 5 vuoden siirtymäajaksi. Asiakas- ja potilastietojärjestelmäkokonaisuuden kilpailutus on käynnistettävä tämän siirtymäkauden aikana. Käyttämättä jääneiden asiakas- ja potilastietojärjestelmien irtisanomisen osalta noudatetaan niiden sopimusehtoja. Tämä pykälä koskee ainoastaan terveydenhuollon potilastietojärjestelmää, sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmää ja suunterveydenhuollon potilastietojärjestelmää.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? "

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Esitys kuvaa rakenteita, mutta tiedolla ohjaaminen ja tiedon integraatio puuttuvat säädöksestä. Laissa ei tuoda esille, mikä hyvinvointiin liittyvästä työstä on soten vastuulla ja mikä kunnan.

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin X
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Lain 8 §:n sisältö sinällään on tarkoituksenmukainen. Kiinnitämme huomiota siihen, että ...riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata...jäävät laissa tarkemmin määrittelemättä. Eli millä kriteereillä mitataan sote-maakuntien menestystä em. osa-alueilla. Lain kohdan tulkinta jää epäselväksi ja voi aiheuttaa maakuntien kesken eriarvoisuutta.

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Säädösehdotuksessa on tulkinvaraisuutta ostopalvelujen hankkimisen osalta. Tälläkin hetkellä merkittävä osa sosiaalipalveluita toteutetaan monituottajamallilla. On tarpeen täsmentää, mikä olisi liian laajamittaista ostopalvelujen hyödyntämistä sekä se, tuleeko esitys edellyttämään sellaisten palvelujen kotouttamista takaisin julkisen järjestäjän tuottamisvastuulle, joiden arvioidaan olevan liian laajamittaista ostopalvelujen hyödyntämistä.

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Varautumisen sääntelyssä olisi syytä ottaa kantaa myös yhteistyöstä pelastustoimen kanssa. Varautumisessa sosiaalipalveluilla on suuri merkitys ja tämä tulee esityksessä nyt huomioiduksi. HUS-maakuntayhtymän tehtävä yhteistyöalueensa valmiussuunnittelun ohjaajana luo edellytykset Uudenmaan alueen kokonaisvarautumiseen.

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Vastaus:

Pohjanmaan sote-maakunnan, joka muutenkin vastaa valtaosin ruotsinkielisen väestön palveluista

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Vastaus:

Valtakunnallisissa tavoitteissa olisi syytä mainita osallistuminen kansainväliseen toimintaan.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Vastaus:

Harvinaisten tai erityisen kalliiden erityisresurssien hoidon nimeäminen olisi tarkoituksenmukaista niille maakunnille, joilla on rajapintaa esim. merelle (meripelastustyöt).

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Laissa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta, ehdotetussa 55 §:ssä Keski-Uudenmaan pelastuslaitos esitetään jaettavaksi 31.5.2022 mennessä ilman vaihtoehtoa siitä, että Vantaa-Keravan ja Keski-Uudenmaan sote-maakunnat pääsisivät sopuun Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tehtävien hoitamisesta yhdessä maakuntalain 54 § mukaisesti. Nurmijärven kunta esittää 55 §:ää muutettavan siten, että myös tämä yhteistyö mahdollistetaan. Uusi esitys lain 55 §:ksi on tämän lausunnon kohdassa 90.

Kysymyksiä voimaannpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaannanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Niiltä osin kuin aluejako ei ole sellaisenaan tarkoituksenmukainen, asioista on joustavasti sovittavissa yhteistyösopimuksella

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan
- Pohjois-Savon maakuntaan

Vastaus:
Ei kantaa

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

On huomioitava, että kunnille jää merkittäviä riskejä kiinteistöistä, joita sote-maakunta ei 3 + 1 vuoden jälkeen enää vuokraa. Kunnille jää myös riskejä sote-maakunnan vuokraamien tilojen peruskorjauksista. Niiden investointikustannukset voivat olla niin mittavia, että 3 + 1 vuoden vuokrasopimuksen tai sitä pidemmän vuokrasopimuksen pääomavuokrakertymällä ei ole mahdollista niitä kattaa. Voimaanpanolakiin tulisi sisällyttää mahdollisuus sote-maakunnalle ostaa kunnalta tarvitsemansa tilat tai kunnille tulisi taata riittävä ulkopuolinen investointituki sote-kiinteistöjen peruskorjauksiin.

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Esitetty 0,75 %-yksikön korvausraja on liian korkea. Kuntaliiton esittämä 0,25 %-yksikön korvausraja on kohtuullinen.

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- Kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Kanta perustuu tulkintaan, että kokonaisulkoistuksia pyritään välttämään. Lainkohta on epäselvä.

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Vastaus:

Ei kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Pandemiatilanne tulee kuormittamaan organisaatioita myös jatkossa, jolloin voimavarat sote-uudistuksen toimenpänön ovat normaalia rajallisemmat. Erityisesti niiden sote-maakuntien kohdalla, joilla organisaation rakentaminen ja tukipalvelujen käynnistäminen vie aikaa, aikataulu on liian kireä.

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Vastaus:

59§. Esitetään lisättäväksi ensimmäisen kappaleen jälkeen. Mikäli sote-maakunnalla on toimintansa käynnistämisen yhteydessä käytössä useampi asiakas- ja potilastietojärjestelmä (tai maakuntaan on siirtymässä useampi asiakas- ja potilastietojärjestelmä), voi se valita käyttöönsä yhden asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintalaista (1397/2016) riippumatta 5 vuoden siirtymäajaksi. Asiakas- ja potilastietojärjestelmäkokonaisuuden kilpailutus on käynnistettävä tämän siirtymäkauden aikana. Käyttämättä jääneiden asiakas- ja potilastietojärjestelmien irtisanomisen osalta noudatetaan niiden sopimusehtoja. Tämä pykälä koskee ainoastaan terveydenhuollon potilastietojärjestelmää, sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmää ja suunterveydenhuollon potilastietojärjestelmää.

59§: Väliaikaisen järjestelyn voitava kestää vuoden 2025 loppuun saakka.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaus:

Esitys psykologi- ja kuraattoripalvelujen siirtämisestä maakuntiin on ristiriidassa oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja perusopetuslain tavoitteiden ja säädösten kanssa. Molemmat lait painottavat koulun merkitystä oppilaiden kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa. Tehtävän toteuttamiseksi opiskeluhuollon on välttämätöntä olla hallinnollisesti ja rakenteellisesti osa kunnan opetustoimen järjestelmää, kunnallisen päätöksenteon hallittavissa. Tämä pystytään parhaiten turvaamaan ratkaisulla, jossa opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit toimivat jatkossakin kunnissa. Tällöin pystytään vastaamaan nopeasti ja tehokkaasti muuttuviin oppilas- ja koulukohtaisiin tilanteisiin, sekä lasten ja nuorten parissa esiintyviin paikallisiin tai valtakunnallisiin ilmiöihin. Tämä on nykyisen järjestelmän vahvuus, eikä sen muuttamiselle ole perusteita. Tämä ratkaisu ei murena opiskeluhuollon toimivuutta, sillä opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit muodostavat luonnollisen ja parhaan mahdollisen vastinparin sote-maakunnan koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle kuntien ja sote-maakunnan yhdyspinnassa.

Uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on kriittistä, että uudistuksessa mahdollistetaan tiedon integraatio ja tiedolla johtaminen lainsäädännön muutoksilla, jotta integraatiohyödyt ja kustannustehokkuus voidaan toteuttaa.

Kunnille jää merkittäviä riskejä kiinteistöistä, joita sote-maakunta ei 3 + 1 vuoden jälkeen enää vuokraa. Kunnille jää myös riskejä sote-maakunnan vuokraamien tilojen peruskorjauksista. Niiden investointikustannukset voivat olla niin mittavia, että 3 + 1 vuoden vuokrasopimuksen tai sitä pitemmän vuokrasopimuksen pääomavuokrakertymällä ei ole mahdollista niitä kattaa. Voimaanpanolakiin tulisi sisällyttää mahdollisuus sote-maakunnalle ostaa kunnalta tarvitsemansa tilat tai kunnille tulisi taata riittävä rahoitus sote-kiinteistöjen peruskorjauksiin.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Keski-Uudenmaan ensisijaisena tavoitteena on ollut kuntapohjainen ratkaisu, mutta esitetty erillisratkaisu huomioi Uudenmaan maakunnan erityispiirteet paremmin kuin yksi Uudenmaan itsehallinnollinen maakunta.

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7 §), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Maakuntien kustannukset otetaan huomioon 80 –prosenttisesti etukäteisrahoituksessa, ja jos laskettu taso ei riitä korvaamaan kustannuksia, maakunnilla on mahdollisuus lisärahoitukseen. Toistuva lisärahoitus voi johtaa arviointimenettelyyn. Rahoitusmalli tarkoittaa käytännössä merkittävää menojen leikkaustarvetta ja edellyttää sen kautta palvelujen muutoksia.

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuina?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Tarvetekijöissä sairastavuuteen ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuva sote-palvelukertoimen painoarvoa tulisi vähentää esitetystä 80 %:sta (nykyisin painoarvo n. 58 %). Asukasmäärää ja ikärakennetta tulisi painottaa enemmän. Uudellamaalla ovat maan suurimmat hyvinvointi- ja terveyserojen haasteet ja ikärakenteeseen nähden korkeat sote-kustannukset, joten rahoitusmalli edellyttää huomattavia säästöjä Keski-Uudellamaalla.

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen pelastustoimen tehtävien rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuina?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Siirtymätasauksen perusteena olevat maakuntakohtaiset kustannukset lasketaan vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja 2022 talousarviotietojen perusteella. On huomioitava, että vuodelle 2021 kohdentuu vielä koronaepidemiakustannuksia mm. hoitojonojen purusta.

Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Koska koronaepidemia vaikuttaa kuntien tuloihin ja menoihin vuosina 2020 - 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Siten Nurmijärven kunta Kuntaliiton lailla pitää välttämättömänä, että uudistuksen aikataulu tai lakiluonnoksessa esitetyt laskentavuodet muutetaan. Toinen vaihtoehto on, että siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista erotetaan luotettavasti koronaepidemian vaikutus sekä tuloihin että menoihin.

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei
- ei pääosin
- ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Tasausmekanismi ei tunnista kasvukeskusten ja niiden kehyskuntien kasvupaineita. Kehyskuntien kasvuun liittyy merkittäviä investointitarpeita. Väestönkasvu kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin, eikä ikäihmisten palvelutarpeen kasvua pystytä kompensoimaan esim. lasten määrän vähenemisellä. Malli ei ota huomioon esim. Uudenmaan maakunnan erityisasemaa koko maan kasvun moottorina. Väestön heterogeenisuus Uudellamaalla aiheuttaa lisääntyviä käyttötalouspaineita Uudenmaan kunnille.

Esityksessä ei oteta riittävästi huomioon alueellisia ja kuntien erityispiirteitä. Esimerkiksi maakuntiin, joilla on tällä hetkellä ikärakenteeseen nähden korkeat sote-kustannukset, kohdistuu merkittäviä säästöpaineita. Kuitenkin myös itsehallintoalueen eri kunnissa on eroja vastaavissa asioissa.

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Tasausmekanismi ei tunnista kasvukeskusten ja niiden kehyskuntien kasvupaineita. Kehyskuntien kasvuun liittyy merkittäviä investointitarpeita. Väestönkasvu kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin eikä ikäihmisten palvelutarpeen kasvua pystytä kompensoimaan esim. lasten määrän vähenemisellä. Malli ei ota huomioon esim. Uudenmaan maakunnan erityisasemaa koko maan kasvun moottorina. Väestön heterogeenisuus Uudellamaalla aiheuttaa lisääntyviä käyttötalouspaineita Uudenmaan kunnille.

Esityksessä ei oteta riittävästi huomioon alueellisia ja kuntien erityispiirteitä. Esimerkiksi maakuntiin, joilla on tällä hetkellä ikärakenteeseen nähden korkeat sote-kustannukset, kohdistuu merkittäviä säästöpaineita. Kuitenkin myös itsehallintoalueen eri kunnissa on eroja vastaavissa asioissa.

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Vastaus:

Nurmijärvi on pitänyt jo 26.2.2020 antamassaan lausunnossaan tärkeänä, että tulevaa rahoitusmallia valmisteltaessa sen vaikutukset analysoidaan huolellisesti sekä sote-palveluihin että yleisemmin talouteen ja omaisuuteen liittyen.

Uudistuksen kokonaistaloudellisten vaikutusten arviointi on vaikeaa. Voidaan kuitenkin päätellä, että taloudelliset riskit ovat ilmeiset. Vaikutuksia ei ole esityksessä tarkasteltu juurikaan laajemmin kuin aiemmissa, sote-uudistusta koskeneissa hallituksen esityksissä. Kokonaistaloudellisten vaikutusten osalta haaste on myös se, että talouden näkökulmasta keskeinen osa uudistuskokonaisuutta, maakuntaveron käyttöönottoa koskeva parlamentaarinen selvitys, valmistuu vasta vuoden 2020 lopussa.

Uudistus muuttaa kuntien rahoitusmallia ratkaisevasti. Uudistus vaikuttaa kasvavien kuntien kykyyn rahoittaa kasvuun tarvittavia investointeja, kykyä selvittää jo tehtyjen investointien takaisinmaksusta ja lisää rahoituksen epävarmuutta erityisesti pitkällä aikavälillä. Sen voidaan arvioida iskevän palveluihin erityisesti sivistystoimissa.

Rahoitusmallissa esitetyt valtionosuudet olisivat kunnan kokonaisrahoituksesta uudistuksen toteutuessa noin kolmasosa. Tämä rahoituksen osan kasvu määräytyisi valtion päätöksessä eikä olisi yhteydessä kunnan omiin toimiin, mikä lisäisi osaltaan rahoituksellista epävarmuutta sekä heikentäisi kunnallista itsehallintoa.

Myöskään uudistuksen kustannussäästövaikutuksia tai vaikutuksia tuottavuuteen tai talouteen ylipäätään ei ole esityksessä pystytty osoittamaan. Päinvastoin toivottujen vaikutusten, kuten säästöjen, saavuttaminen on esitysluonnoksenkin mukaan epävarmaa, etenkin lyhyellä aikavälillä. Lisäksi uudistuksen toteuttamisesta syntyisi merkittäviä muutuskustannuksia, joiden kattaminen haastavassa kuntataloustilanteessa tulee olemaan vaikeaa. Muutuskustannuksista ei ole esitetty riittävän luotettavaa arviota, minkä vuoksi arvioita tulisi tarkentaa yhdessä kuntatoimijoiden kanssa. Tässä tulisi kiinnittää erityistä huomiota kunnille aiheutuviin suoriin ja välillisiin kustannuksiin ja varata niihin täysimääräinen valtion rahoitus.

Kuten kuntaliitto omassa lausunnossaan toteaa, tätä ei voida vallitsevassa kuntatalouden tilanteessa ja koronaepidemian vaikutukset huomioiden pitää hyväksyttävänä. Kuntaliittokin katsoo, että uudistuksella ei saa olla vaikutusta kunnan talouden tasapainoon. Tämän varmistamiseksi enimmäismuutosten rajauksen tulisi olla +/- 0 €/as. (+/- 100€/as. sijaan).

Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Koska koronaepidemia vaikuttaa kuntien tuloihin ja menoihin vuosina 2020 - 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Siten Nurmijärven kunta Kuntaliiton lailla pitää välttämättömänä, että uudistuksen aikataulua tai lakiluonnoksessa esitettyjä laskentavuosia muutetaan. Toinen vaihtoehto on, että siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista erotetaan luotettavasti koronaepidemian vaikutus sekä tuloihin että menoihin.

Uudistuksen toimeenpanosta aiheutuu myös merkittäviä muutuskustannuksia sote-maakunnille ja kunnille. Kuntaliitto katsoo, ettei muutuskustannuksista ole esitetty riittävän luotettavaa arviota, minkä vuoksi arvioita tulisi tarkentaa yhdessä kuntatoimijoiden kanssa. Tässä tulisi kiinnittää erityistä huomiota kunnille aiheutuviin suoriin ja välillisiin kustannuksiin ja varata niihin täysimääräinen valtion rahoitus.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?
- kyllä
  - kyllä pääosin
  - ei pääosin
  - ei
  - ei kantaa

Vastaus:

Muutos ei saa aiheuttaa kokonaisverotuksen kiristymistä eikä aiheuttaa merkittäviä alueellisia eroja.

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin ei pääosin
- ei
- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Huomiona lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin 5 kohdassa mainitaan, että HUS vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtävistä. Tämä muotoilu on tullut esitykseen jälkikäteen. Jää epäselväksi, onko tässä tarkoitus keskittää uusia valmiustehtäviä HUSiin vai onko kyseessä vain nykytilaa vahvistava tarkentava kirjaus.

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Vastaus:

9 § HUS järjestämissopimuksessa olisi varmistettava, että sopimuksessa tarkoitettujen palvelujen rahoitus on muun sote-maakunnan talouskehityksen mukainen.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Valtion ohjauksen vahvistaminen valtakunnallisella tasolla yhdenmukaisuuden ja riskien minimoimisessa lähtökohtaisesti hyväksyttävä. Samanaikaisesti kuitenkin painotetaan järjestäjäosaamisen ja roolin vahvistamista. Ohjausmallin neuvottelujen tavoitteet ja asiakokonaisuudet ovat asianmukaiset, neuvottelujen onnistunut toteutus edellyttää, että kattava ja oikea-aikainen tietopohja on käytössä ja että ohjausmallin tuloksellisuutta arvioidaan säännöllisesti.

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Vastaus:

Vaikutusten arvioinnissa keskeiseksi haasteeksi jää tosiasiallinen näytön puute. Vaikutusten arviointia olisi voinut tehostaa simuloimalla mahdollisia vaikutuksia jonkin alueen osalta. Simuloinnissa olisi huomioitu rahoituskehys, palvelutarpeen kasvu jne. Nyt vaikutukset luetellaan esseemäisesti, ilman vahvaa evidenssiä niistä. ICT-vaikutusten kuvaus on ylimalkaista, oleellista olisi ollut ymmärtää eri alueiden lähtötasoerot ja niiden vaikutus toiminnan käynnistämiseen.

Nykyisen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueelle muodostuu ehdotuksen toteutuessa kaksi sote-maakuntaa, pelastustoimen järjestämiskäytännöllisellä on vaikutusta valmisteluun ja muutuskustannuksiin.

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vastaus:

Muutuskustannukset on kuvattu vain ylätasoisesti.

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Vastaus:

ICT-vaikutusten arvioinnissa olisi pitänyt keskittyä oikeisiin maakuntatason vaikutuksiin. Vaikutusarvioinnista puuttuu katsaus esitettyjen sote-maakuntien hajanaiseen asiakas- ja potilastietojärjestelmäkokonaisuuteen sekä hajanaiseen ICT-infrastruktuuriin. Sote-maakunnat aloittavat toimintansa hyvin eri lähtökohdista käsin. Ne maakunnat, joilla ei ole yhtenäistä ICT-kokonaisuutta, joutuvat kehittämään kokonaisuutta 4 – 6 vuotta,

jonka jälkeen edellytykset tiedolla johtamiseen voidaan ylittää saavuttaa. Esitetty rahoitus ei riitä ICT-kokonaisuuden aikaansaamiseksi ja se olisi pitänyt huomioida rahoituskehyksessä (sote–maakuntatasoiset ICT-erot).

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Vastaus:

ICT-kokonaisuus on kirjoitettu valitettavan yltäasolla ilman käytännön kokemusta yhdistämisen haasteista. Analyysissä tulisi ehdottomasti huomioida maakunnalliset erot lähtötilanteen mukaisesti. Tästä johtuen analyysi ei riitä varsinaisten ratkaisujen tai järkevän etenemispolun tarjoamiseksi. Kokonaisuudessa ei ole huomioita olemassa olevien toimijoiden mahdollisuuksia kilpailuttaa erilaisia kokonaisuuksia valmiiksi käyttöönotettavaksi paketiksi maakunnissa. Tällaisia etukäteiskilpailutuksia voisivat Hanselin toimesta olla erilaiset asiakas- ja potilastietojärjestelmäkokonaisuudet sekä ICT-infra- ja tietoliikennekokonaisuudet.

Esitetty ylätasoinen ICT-analyysi riittää toteamaan ilman konkreettisia ratkaisuesityksiä, että kunkin sote-maakunnan on tultava toimeen omillaan ja haasteet kestävät useita vuosia. Korkeamman jalostusasteen sähköiset palvelut ja tiedolla johtamisen ratkaisut nojaavat yhtenäiseen asiakas- ja potilastietojärjestelmä- sekä perustietotekniikkakokonaisuuteen.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

- Toimitilaverkoston ja palvelujen verkoston ensivaiheen arviointi ja yhtenäistäminen
- Palvelurakenteen voimallinen painopisteen siirtäminen esim. kalliista ja ympärivuorokautisesta palvelusta kotona tehtävään palveluun
- Ostopalveluja käytetään sote-maakunnan oman palvelutuotannon sääntelypuskurina
- Palvelun myöntämisen kriteerit tiukentuvat
- Paljon käytetyt palvelut standardisoituvat ja erityispalvelujen valikoima kapenee niiden tarvitseman erityisosaamisen ja kalleuden takia
- Henkilöstön luonnollinen poistuma eli eläköitymisvähenemä, irtisanoutumiset hyödynnetään siten, ettei vakansseja täytetä. Tästä voi seurata tilapäinen ja hetkellinen osaamisvähenemä.
- Maakunta organisoituu tarvittavan tiedon analysointiin, tiedon tuottamiseen ja raportointiin valtion hallinnolle
- Painopiste on perustoimintojen organisoimisessa, tavoitenäkymien luomisessa, arviointikriteerien luomisessa -> palvelujen optiminäkömät ja toimenpiteet
- Nykyisen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueelle muodostuu ehdotuksen toteutuessa kaksi sote-maakuntaa, joten pelastustoimen järjestämiskäytännöllä on vaikutusta valmisteluun ja muutoskustannuksiin.

b) vuosina 2023-2024?

- Toimitilaverkoston ja palvelujen verkoston toisen vaiheen yhtenäistäminen ja toimintojen keskittäminen
- Palvelutapojen monimuotoistuminen mm. sähköisinä etäpalveluina, liikkuvina ja kotona tehtävinä palveluina sekä samalla samankaltaisten palvelujen valikoimaa yhtenäistetään
- Palvelujen uusiutuminen siten, että asiakkaan palvelutarpeen arviointi toimintatapana keskitetään
- Järjestäminen ja tuottaminen erotetaan toisistaan kokonaisuuden paremman hallinnan ja suunnitelmallisuuden vuoksi

- Järjestäjä ohjaa tietoon perustuen palvelurakenteen, palvelujen ja palvelutuotannon suuntaa. Toiminta muuttuu sopimukselliseksi, jolloin tiedon tuotanto ja hyödyntäminen on kaksisuuntaista sekä järjestämistä että tuottamista hyödyntävää.
- Sote-maakunnat hakevat yhteistoimintaa kalliiden erityispalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen
- Ennalta ehkäisyyn merkitys ja yhteistyö kunnan ja kuntaorganisaation tuottamien palvelujen kanssa vahvistuu, mikäli kunnilla säilyy lakisääteinen velvoite hyte-toimintaan ja siitä on niille valtiosuudellinen hyöty
- Henkilöstöpolitiikka tiukentuu siten, että henkilöstön tehtäväkuvia laajennetaan ja toimintaorganisaatiota uudistetaan toiminnan uudelleen organisoinnilla
- Valvonnan, ohjauksen, seurannan ja arvioinnin osa-alueet korostuvat ja ammattimaistuvat -> hallinnon henkilöstön osaamistasovaatimukset nousevat
- Sote-maakunnan näkökulmasta yhteistyöverkosto tiivistyy ja muuttuu sopimuksellisesti ohjaavaksi
- Tutkimuksellinen yhteistyö uusien toimintatapojen luomiseksi ja arvioimiseksi vahvistuu

c) vuodesta 2025 alkaen?

- Toimitilaverkostoa uudistetaan investointien kautta siten, että tilat tukevat sote-palvelutoimintaa
- Perustetaan sote-maakunnan tai maakuntien yhteisiä osakeyhtiöitä tukemaan sote-maakunnan päätoimintaa kuten kiinteistö-, ruokahuolto-, siivous-, pesula-, kuljetus-, vartiointi-, IT -yhtiöitä. Tai vaihtoehtoisesti hakeudutaan osakkaaksi jo sopivaan tuotantoa tukevaan yhtiöön.
- Palvelurakenteen painopiste on suuntautunut asiakkaan omaehtoiseen, omakustanteisiin palveluihin ja ns. kevyisiin palveluihin.
- Järjestämisen ja tuottamisen ohjaus perustuu yhdessä sovittuun ja tuotettuun tietoon

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtyvistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022? Oletettavasti ei vaikutuksia

b) vuosina 2023-2024? Oletettavasti ei vaikutuksia

c) vuodesta 2025 alkaen? Oletettavasti ei vaikutuksia

Säädökset ovat epäselvät, seurauksia on vaikea arvioida. Säännökset kaipaavat tarkennuksia.

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

- o kyllä
- o ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- o sote-integraatio
- o palvelutarpeen arviointi
- o hallinto ja johtaminen
- o henkilöstösiirrot
- o talous
- o omaisuusjärjestelyt
- o tietohallinto ja ICT
- o viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen "sote-maakunta" korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Vastaus:

Keski-Uudenmaan sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaus:

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta, 55 §:

Mitä tässä laissa säädetään sote-maakunnasta ja sote-maakunnan väliaikaisesta valmistelutoimielimestä, koskee Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueiden osalta niitä sote-maakuntia, joille pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy. Tässä pykälässä tarkoitettujen sote-maakuntien ja sote-maakuntien väliaikaisten valmistelutoimielimien tulee sopia Keski-Uudenmaan alueen pelastustoimien henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta tai pelastustoimen tehtävien hoitamisesta yhdessä sote-maakuntalain 54 § mukaisesti

Jos sote-maakunnat tai niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät sovi Keski-Uudenmaan pelastustoimen henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta tai pelastustoimen tehtävien hoitamisesta yhdessä sote-maakuntalain 54 § mukaisesti sote-maakuntien kesken viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2022, valtion neuvosto päättää henkilöstön, kaluston ja sopimusten jakamisesta ja muista järjestämisvastuun siirron järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista sote-maakunnat ja niiden väliaikaiset valmistelutoimielimet eivät sopineet. Valtioneuvoston päätös voidaan panna täytäntöön välittömästi ja se on voimassa kunnes asianomaiset sote-maakunnat sopivat henkilöstön, kaluston ja sopimusten siirtojen jakamisesta tai pelastustoimen tehtävien hoitamisesta yhdessä sote-maakuntalain 54 § mukaisesti.